

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 210 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
<i>Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna</i>	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
<i>Boltayeva Go'zal Komilovna</i>	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
<i>D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev</i>	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
<i>Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
<i>Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi</i>	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
<i>Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi</i>	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
<i>Axmedov Jaloliddin Oribovich</i>	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
<i>Baxramova Malika Muzaffarovna</i>	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
<i>Choriyeva Zarina Anvarbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
<i>D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva</i>	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
<i>Djurayeva Nargiza Kudratillayevna</i>	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
<i>Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna</i>	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
<i>G'ayratova Mohidil Zafar qizi</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
<i>Maksetova Nurjamal Kuatovna</i>	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
<i>Malikova Xurshida Ikramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
<i>Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi</i>	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
<i>Muxammadova Ozoda Muzrabovna</i>	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
<i>N. G. Pulatova</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna</i>	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna</i>	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
<i>Журабаев Абдукарим Маматкулович</i>	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
<i>Зокиржонova Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
<i>Хоҗаметов Аҗинияз Андриянович</i>	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
<i>Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна</i>	

HAYOTIY SIFAT TUSHUNCHASINI PSIXOLOGIK MAZMUNI

N. G. Pulatova

Renessans ta'lim universiteti

Pedagogik ta'lim va psixologiya kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada hayot sifati tushunchasining psixologik mazmuni, uning mohiyati yuzasidan asosiy qoida va ta'riflar tahlil qilingan. Ayniqsa, xorijiy psixologlar tadqiqotlarida hayot sifati hamda uning tarkibiy qismlariga oid nazariy qarashlar mazmuni yoritilgan. Shuningdek, shaxsda hayot sifatining shakllanishi va uning shaxs kamoloti bilan o'zaro bog'liqligi masalalari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: shaxs, hayot sifati, hayotdan qoniqish, baxt hissi, qadriyatlar, ichki shaxsiy ziddiyatlar, sub'yektiv farovonlik, o'zini qabul qilish, ijobiy ijtimoiy munosabatlar, hayot maqsadi, shaxsiy o'sish, mustaqillik, atrof-muhitni boshqarish.

Abstract: The article analyzes the psychological content of the concept of quality of life and presents the main principles and definitions revealing its essence. Particular attention is given to the theoretical approaches of foreign psychologists to the study of quality of life and its structural components. In addition, the issues of the formation of quality of life in личности and its relationship with personal development are discussed.

Key words: personality, quality of life, life satisfaction, sense of happiness, values, internal personal conflicts, subjective well-being, self-acceptance, positive relationships, purpose in life, personal growth, autonomy, environmental mastery.

Аннотация: В статье проанализировано психологическое содержание понятия качества жизни, а также приведены основные положения и определения, раскрывающие его сущность. Особое внимание уделено теоретическим подходам зарубежных психологов к изучению качества жизни и его структурных компонентов. Кроме того, раскрыты вопросы формирования качества жизни личности и его взаимосвязи с личностным развитием.

Ключевые слова: личность, качество жизни, удовлетворённость жизнью, ощущение счастья, ценности, внутренние личностные конфликты, субъективное благополучие, самопринятие, позитивные межличностные отношения, жизненные цели, личностный рост, автономия, управление окружающей средой.

KIRISH

Ma'lumki, hayot sifati muammosining dolzarbligi shubhasizdir. Inson hayot sifatini oshirish qabul qilingan va amalga oshirilayotgan milliy loyihalarning asosiy mazmunini tashkil etadi. Hayot sifati insonning jamiyatdagi hayoti va faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Talabalarning hayot sifatini tadqiq qilish ayniqsa dolzarb hisoblanadi. Darhaqiqat, ular davlatimizning intellektual salohiyati va raqobatbardoshligini belgilab beradi. Talabalar ijtimoiy guruh bo'lib, ular odatda yosh chegaralari hamda oliy ta'lim muassasalaridagi o'quv jarayoni bilan bog'liq intellektual faoliyat orqali birlashadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hayot sifati muammosi bo'yicha ilmiy adabiyotlarda ko'plab ta'riflar mavjud bo'lib, ular asosan ikki anti-tezaga - ob'yektiv hayot sharoitlari va ularning sub'yektiv baholanishiga asoslanadi. "Hayot sifati" tushunchasi dastlab ob'yektiv yashash sharoitlarini baholashdan boshlab, keyinchalik insonning hayotiga sub'yektiv baho berish darajasigacha rivojlangan.

Psixologiyada hayot sifatini o'rganishda sub'yektiv yondashuv alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv shaxsning ehtiyojlari, qiziqishlari, qadriyatlari va ichki ziddiyatlari bilan chambarchas bog'liq. L. Levi va L. Anderson hayot sifatini jismoniy, aqliy va ijtimoiy farovonlik sharoitlari majmuasi sifatida izohlaydi.

G.V. Burkovskiy, Ye.V. Levchenko va A.M. Berkman hayot sifatini mustaqil kategoriya sifatida talqin qilib, uni inson boshdan kechiradigan ijobiy va salbiy holatlar nisbati orqali baholash zarurligini ta'kidlaydi.

A. Maslou ehtiyojlar iyerarxiyasi orqali inson ehtiyojlarining bosqichma-bosqich rivojlanishini ko'rsatib beradi. A.O. Shatrov esa hayot sifatini moddiy, ijtimoiy va ma'naviy ehtiyojlarning qondirilish darajasi bilan bog'laydi.

Shuningdek, N. Bredbern psixologik farovonlikni ijobiy va salbiy hissiyotlar muvozanati sifatida tushuntiradi, K. Riff esa uning tarkibiga o'zini qabul qilish, ijobiy munosabatlar, hayot maqsadi, shaxsiy o'sish kabi komponentlarni kiritadi. E. Diner esa sub'yektiv farovonlikni qoniqish va hissiy holatlar majmuasi sifatida izohlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda hayot sifati tushunchasini o'rganishda asosan nazariy tahlil, ilmiy adabiyotlarni solishtirma o'rganish, psixologik konsepsiyalarni umumlashtirish metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotda hayot sifatining ob'yektiv va sub'yektiv jihatlari o'zaro bog'liqlikda ko'rib chiqildi. Sub'yektiv farovonlikni aniqlashda shaxsning ichki kechinmalari, qadriyatlar va ehtiyojlarini baholash asosiy metodologik yondashuv sifatida qabul qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, hayot sifati insonning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy faoliyatining umumiy tavsifi bo'lib, u asosan sub'yektiv idrok orqali baholanadi.

Shaxsning hayot sifatiga ta'sir etuvchi omillar qatoriga uning ehtiyojlari, qadriyatlar, ichki ziddiyatlari va ijtimoiy munosabatlari kiradi. Sub'yektiv farovonlik esa insonning individual tajribasi asosida shakllanadi va quyidagi xususiyatlarga ega:

- faqat individual tajriba doirasida mavjud bo'ladi;
- ijobiy ko'rsatkichlar mavjudligini talab qiladi;
- inson hayotining barcha jihatlarini umumiy baholashni o'z ichiga oladi.

Tadqiqotlar natijasida hayot sifatining moddiy omillarga to'liq bog'liq emasligi, balki ko'proq shaxsning ichki holati va psixologik farovonligi bilan belgilanadi, degan xulosa tasdiqlandi.

Turli ijtimoiy guruhlar, jumladan, talabalar, o'smirlar va turli kasb egalarida hayot sifati darajasi ularning psixologik xususiyatlari bilan uzviy bog'liqligi aniqlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar asosida shuni xulosa qilish mumkinki, hayot sifati insonning ehtiyojlari, manfaatlari va faoliyatining muayyan sharoitlarda namoyon bo'lishini ifodalovchi murakkab psixologik kategoriya hisoblanadi.

Hayot sifatini oshirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

- shaxsning psixologik farovonligini ta'minlash;
- ijtimoiy muhit va sharoitlarni yaxshilash;
- shaxsiy ehtiyoj va qadriyatlarni hisobga olish;
- ta'lim jarayonida talabalar hayot sifatini oshirishga qaratilgan psixologik dasturlarni joriy etish.

Shuningdek, hayot sifatini baholashda sub'yektiv yondashuvni keng qo'llash va uni amaliy tadqiqotlar bilan boyitish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Бурковский Г. В., Левченко Е. В., Беркман А. М. Об исследованиях здоровья и качества жизни // Обозрение психиатрии и медицинской психологии имени В. М. Бехтерева. 2004. С. 27-28.
2. Джидарьян И. А. Счастье в представлениях обыденного сознания // Психологический журнал. 2000. Т. 21. № 2. С. 40-48.
3. Кулайкин В. И. Социально-психологические основы и методы измерения качества жизни на уровне личности и социальных групп : Монография. Федер. гос. бюджет. науч. учреждение Всеросс. НИИ техн. эстетики. М. : Изд-во Перо, 2012. 246 с.
4. Леви Л., Андерсон Л. Народонаселение, окружающая среда и качество жизни; пер. с англ. М. А. Смирнова; науч. ред. предисл. Б. Ц. Урланиса. М.: Экономика, 1979. 144 с.
5. Маслоу А. Мотивация и личность; перевод с англ. А. М. Татлыбаевой. СПб.: Евразия, 1999. 478 с.
6. Папура А. А. Психологическое сопровождение подростков по формированию уверенности в себе как показателя субъективной оценки качества жизни: Автореф. дис. ... канд. псих. наук. Тамбов, 2011. 23 с.

7. Попов С. И. Проблема качества жизни в современной идеологической борьбе. М. : Политиздат, 1977. 280 с.
8. Рубанова Е. Ю. Взаимосвязь психического здоровья личности и субъективной оценки качества жизни: Автореф. дис. ... канд. псих. наук. Томск, 2005. 23 с.
9. Соколова М. В. Шкала субъективного благополучия. Руководство. 2 изд. Ярославль : НПЦ "Психодиагностика", 1996. 42 с.
10. Субетто А. И. Управление качеством и выживаемость человека // Стандарты и качество. 2011. № 1-3. С. 39-48.
11. Суровцева А. К. Клинико-психологическое исследование качества жизни больных депрессивными расстройствами: Автореф. дис ... канд. псих. наук. - Томск, 2005. 23 с.
12. Фетискин Н. П., Кулайкин В. И., Миронова Т. И. Психодиагностика качества жизни в российской ментальности: Науч.-метод. пособие. М.: Кострома: Костром. гос. ун-т им. Н. А. Некрасова, 2006. 117 с.
13. Чупина В. А., Халуга М. А. К вопросу определения понятия качества жизни населения // Гуманитарные научные исследования. 2016. № 9. URL: <http://human.snauka.ru/2016/09/16215> (дата обращения: 21.04.2019).
14. Шамянов Р. М. Субъективное благополучие личности: психологическая картина и факторы. Саратов: Научная книга, 2008. 296 с.
15. Шатрова А. О. О материальной составляющей в структуре показателя качества жизни населения // Международный журнал экспериментального образования. 2011. № 8. С. 74–84.
16. Bradburn N. The Structure of Psychological well-being. Chicago : Aldine Pub. Co., 1969. 320 p.
17. Diener E. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem // J. of Personality and Social Psychology. 1995. № 68. P. 653–663.
18. Diener E. Subjective well-being//Psychological Bulletin. 1984. № 95. P. 542–575.,
19. Diener E., Suh E. M., Lucas R. E., Smith H. L. Subjective Well-being : Three decades of progress. Psychological Bulletin. 1999. Vol. 125 (2). P. 276–302.
20. Ryff C. D. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological wellbeing // Journal of Personality and Social Psychology. 1989. Vol. 57. P. 1069-1081.
21. Ryff C. D. The structure of psychological well-being revisited // Journal of Personality and Social Psychology. 1995. Vol. 69. P. 719-727.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.